



Polemika PSPA do Ewaluacji Polskiej
Strategii Kosmicznej opublikowanej
przez Polską Agencję Kosmiczną¹

¹ dot. https://polsa.gov.pl/wp-content/uploads/2024/05/POLSA_Ewaluacja_Polskiej_Strategii_Kosmicznej.pdf [dostęp: 13.08.2024].

Streszczenie

Autorzy, członkowie Stowarzyszenia Polskich Profesjonalistów Sektora Kosmicznego (dalej również PSPA), podjęli się krytycznej analizy raportu, wskazując w dyskusji wewnętrznej na liczne błędy merytoryczne, braki metodologiczne oraz niewystarczającą staranność w jego przygotowaniu. Polemika jednak koncentruje się na ocenie realizacji poszczególnych celów i kierunków interwencji wskazanych w PSK. Autorzy kwestionują pozytywną ocenę przedstawioną przez POLSA, argumentując, że wiele z zakładanych wskaźników i działań nie zostało osiągniętych w sposób zadowalający. Dokument zawiera szczegółową analizę takich kwestii jak udział Polski w programach kosmicznych ESA i Unii Europejskiej, rozwój Krajowego Programu Kosmicznego, identyfikacja nisz technologicznych oraz współpraca dwustronna w ramach międzynarodowych porozumień. Celem, który przyświecał autorom, było wsparcie administracji w kreowaniu krajowej polityki kosmicznej poprzez wskazanie niedociągnięć w ewaluacji PSK i podkreślenie potrzeby systemowych zmian oraz bardziej precyzyjnego podejścia do rozwoju polskiego sektora kosmicznego. Finalnie autorzy nie zgłosili zastrzeżeń do 9 kierunków interwencji i narzędzi realizacji z 25 zapisanych w PSK i ocenionych przez POLSA.

Spis treści

Streszczenie.....	2
Spis treści.....	3
Słownik akronimów	5
Wstęp.....	6
Uwagi dotyczące celów szczegółowych i kierunków interwencji	7
Zwiększenie udziału w programach opcjonalnych European Space Agency (ESA) (docelowo 150%–200% składki obowiązkowej)	7
Opracowanie i wdrożenie Krajowego Programu Kosmicznego.....	7
Zwiększenie udziału w programach kosmicznych UE – Horyzont 2020, Copernicus, Galileo, SST, GovSatCom.....	7
Określenie najbardziej obiecujących dla polskiego sektora kosmicznego obszarów technologicznych (istniejące kompetencje, nisze technologiczne, potencjał rozwojowy) ...	8
Dążenie do podniesienia pozycji polskiego sektora kosmicznego z dostawcy elementów do dostawcy podsystemów satelitarnych	8
Rozwój współpracy dwustronnej	8
Zwiększenie udziału w innych inicjatywach międzynarodowych (EUMETSAT, ESO).....	9
Zainicjowanie udziału polskiego sektora kosmicznego w tzw. New Space	9
Zapewnienie stałego, szybkiego i pewnego dostępu do danych satelitarnych	9
Upowszechnianie wykorzystywania danych satelitarnych w administracji publicznej różnego szczebla	10
Rozwój usług komercyjnych	10
Zwiększony udział w programach międzynarodowych (UE, ESA, EUMETSAT, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy).....	10
Budowa narodowego systemu satelitarnej obserwacji Ziemi	10
Budowa systemu świadomości sytuacyjnej w przestrzeni kosmicznej.....	10
Zapewnienie dostępności usług satelitarnych systemów łączności i nawigacji	10
Rozwój technologii raketowych	10

Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości ESA (ESA Business Incubator Centre, w powiązaniu z Platformą Ambasadorów IAP)	11
Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych.....	11
Wprowadzanie ułatwień dla nauki i przedsiębiorców, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)	11
Zwiększenie poziomu prywatnych inwestycji.....	11
Opracowanie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Obiektów Kosmicznych	11
Utworzenie nowych kierunków kształcenia wyższego	12
Rozwijanie programów staży i praktyk (polskie firmy, uczelnie, organizacje międzynarodowe)	12
Wspieranie konkursów i projektów studenckich	12
Zwiększenie udziału polskiego personelu w organizacjach międzynarodowych (UE, ESA, EUMETSAT, inne)	12
Podsumowanie	13
Zakończenie	16

Słownik akronimów

CPA – Competent PRS Authority

EDA – European Defence Agency (Europejska Agencja Obrony)

EO - Earth Observation (Obserwacji Ziemi)

ESA – European Space Agency (Europejska Agencja Kosmiczna)

ESO – European Southern Observatory (Europejskie Obserwatorium Południowe)

EUMETSAT – European Organisation for the Exploitation of Meteorological Satellites
(Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych)

FOZ – Forum Obserwacji Ziemi

MoU - Memorandum of Understanding (protokół ustaleń)

MRiT – Ministerstwo Rozwoju i Technologii

NASA – National Aeronautics and Space Administration (Narodowa Agencja Aeronautyki i
Przestrzeni Kosmicznej)

NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

NSIS – Narodowy System Informacji Satelitarnej

POLSA – Polska Agencja Kosmiczna

PSK – Polska Strategia Kosmiczna

PSPA – Polish Space Professionals Association (Stowarzyszenie Polskich Profesjonalistów
Sektora Kosmicznego)

Wstęp

Stowarzyszenie Polskich Profesjonalistów Sektora Kosmicznego (PSPA) to organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS w 2016 r. Jednym z celów statutowych Stowarzyszenia jest wspieranie Polskiej Agencji Kosmicznej (POLSA) oraz organów administracji państwowej w kreowaniu krajowej polityki kosmicznej i realizacji jej założeń, a także zajmowanie stanowiska i tworzenie opinii w sprawach dotyczących rozwoju polskiego sektora kosmicznego. W tym duchu PSPA, działając *pro bono*, podjęło się pracy nad polemiką „Ewaluacja Polskiej Strategii Kosmicznej”, dokumentu który POLSA wydała w lutym 2024 roku. W rozdziale drugim Ewaluacji (rozdz. 2. Podsumowanie, analiza ryzyk oraz stopnia realizacji PSK) pada stwierdzenie:

Ogólna ocena stopnia realizacji Polskiej Strategii Kosmicznej jest pozytywna. Wszystkie cele szczegółowe i kierunki interwencji są sukcesywnie realizowane

Trudno zgodzić się z tym zdaniem oceny realizacji Polskiej Strategii Kosmicznej (PSK) zaprezentowanym przez POLSA. Dzieje się tak zwłaszcza po lekturze całej „Ewaluacji...”, gdzie wiele zaprezentowanych argumentów przemawia za bardziej krytyczną oceną. Istnieje uzasadniona obawa, że przyznanie pozytywnej oceny stworzy pozór sprzeczny z rzeczywistością, a tymczasem sektor wciąż wymaga systemowych rozwiązań i trwałych kierunków działań. Przyjrzyjmy się więc treści „Ewaluacji...” odnosząc się do poszczególnych celów szczegółowych, wskaźnikom realizacji i kierunków interwencji zdefiniowanych w PSK.

Uwagi dotyczące celów szczegółowych i kierunków interwencji

W tym rozdziale skomentowaliśmy „Ewaluację...” odnosząc się do kolejnych celów szczegółowych i kierunków interwencji wskazanych w PSK.

Zwiększenie udziału w programach opcjonalnych European Space Agency (ESA) (docelowo 150%–200% składki obowiązkowej)

Wskaźnik ten przewidziany do realizacji do roku 2020 został zrealizowany dopiero dla lat 2024 i 2025 dzięki dodatkowej puli środków z Ministerstwo Rozwoju i Technologii (MRIT). Nie wiadomo jednak, czy to zwiększenie jest jednorazowym wydarzeniem i czy trend będzie utrzymany w kolejnych latach. Czy możemy więc założyć, że jednorazowe osiągnięcie celu jest już jego pełnym spełnieniem? Wydaje się, że strategią powinno być utrzymanie zwiększonej składki i możliwe jej systematyczne zwiększanie. Takie podejście pozwoli na wzrost znaczenia polskich podmiotów oraz sprawne planowanie ich działań. Da również poczucie bezpieczeństwa i stabilności. Niemniej, należy też pamiętać, że budżet jest negocjowany co 3 lata na Radzie Ministerialnej ESA i deklaracje w trakcie Rady są optymalne z punktu widzenia możliwości włączenia się w misje. Finalnie, Polska nie prezentowała do tej pory stałej polityki w zakresie deklaracji na Radzie Ministerialnej. Wierzymy jednak, że te czasy są za nami.

Opracowanie i wdrożenie Krajowego Programu Kosmicznego

Krajowy Program Kosmiczny miał być narzędziem do wykonania Polskiej Strategii Kosmicznej. Do chwili obecnej (sierpień 2024) Program ten nie został przyjęty. Wiele energii i pracy zostało włożonych, zarówno po stronie administracji państwowej, jak i organizacji otoczenia biznesu, w różne wersje tego Programu. Dlatego też w naszym przekonaniu ryzyko braku przyjęcia jest wysokie.

Zwiększenie udziału w programach kosmicznych UE – Horyzont 2020, Copernicus, Galileo, SST, GovSatCom

W dokumencie nie przytoczono danych mówiących o tym: ile wynosił udział Polski w tych programach w momencie przyjmowania PSK a ile wynosi dzisiaj – nie można więc ocenić, czy udział został zwiększony. Co więcej, treść PSK jasno wskazuje, że w programach badawczych/ramowych „jesteśmy aktywni i osiągamy dobre wyniki”. Podkreślono jednak, że należy się skupić na rozwijaniu aplikacji i usług opartych o dane z Copernicus i sygnału Galileo, do czego dokument się nie odnosi. Wartym odnotowania jest powstanie Narodowego Systemu Informacji Satelitarnej (NSIS), który pozwala na łatwy dostęp do informacji pozyskanych z danych satelitarnych. Niemniej, z braku danych trudno jest uznać wskaźnik za zrealizowany.

Określenie najbardziej obiecujących dla polskiego sektora kosmicznego obszarów technologicznych (istniejące kompetencje, nisze technologiczne, potencjał rozwojowy)

Polska Strategia Kosmiczna wskazała, że Polska ma się skupić na kilku wybranych niszach. Określiła, że jako kraj, mamy mieć listę takich nisz, oraz że ma być ona utrzymywana, regularnie aktualizowana w oparciu o bieżącą analizę tego, co się dzieje w sektorze. Co więcej, PSK wskazała konkretne procesy zachodzące w ESA, European Defence Agency (EDA), które powinny/mogłyby być wykorzystane przy definiowaniu nisz. W PSK napisano również, że „Dla rozwoju kompetencji technologicznych polskiego sektora kosmicznego konieczne jest pozyskanie jak najszerszej wiedzy o już istniejących i planowanych rozwiązaniach oraz obszarach rozwijanych przez potencjalnych partnerów i konkurentów z innych krajów”. I są to postulaty nadal aktualne, wymagające działań, zwłaszcza w kontekście nadchodzącej Rady Ministerialnej ESA oraz zmian, które zaszły po podpisaniu umów bilateralnych Polska-ESA. Określenie najbardziej obiecujących technologii jednak nie nastąpiło, a autorzy ewaluacji – zamiast ocenić, na ile udało się zrealizować ten cel – polemizują z nim, co ciężko uznać za element ewaluacji. Wskazano na opracowaną w roku 2023 tabelę, która jednak nie spełnia wymagań stawianych liście priorytetowych technologii.

Dążenie do podniesienia pozycji polskiego sektora kosmicznego z dostawcy elementów do dostawcy podsystemów satelitarnych

Wskaźnik ten jest niemożliwy do zmierzenia, a ewaluacja nie przedstawia propozycji, czy też danych, pozwalających na określenie jego poziomu realizacji. POLSA dokonała oceny poprzez wymienienie poczynionych inwestycji czy podjętych działań, ale nie dokonała oceny, jakie są ich efekty i czy prowadzą do podniesienia pozycji polskiego sektora. Stwierdzenie, że realizacja wskaźnika jest możliwa, ponieważ polskie podmioty biorą udział w wielu misjach lotnych nie oznacza realizacji celu.

Rozwój współpracy dwustronnej

Ten cel został oceniony przez POLSA jako zrealizowany. Argumentami za tym są podpisane przez POLSA MoU z agencjami kosmicznymi m.in. Azerbejdżanu, Rwandy, Argentyny i Ukrainy. Nasuwa się jednak pytanie, czy poza podpisaniem porozumienia o współpracy, listu intencyjnego itp. rzeczywiście w następstwie tych umów rozwinęła się współpraca dwustronna? Jakie projekty POLSA, czy też polskie podmioty, zrealizowały z podmiotami z któregośkolwiek z wymienionych powyżej krajów? Warto więc się zastanowić, jak chcemy rozumieć rozwój współpracy dwustronnej. Zapewne, w idealnej sytuacji, byłyby to rozwój relacji z dedykowanym budżetem umożliwiającym rozwój kompetencji, sprzedaż polskich usług i produktów czy też wzrost doświadczenia lotnego (pamiętając oczywiście, że rozwój

współpracy dwustronnej dotyczy zarówno upstream jak i downstreamu). Jako taki właśnie rozumiemy ten cel PSK. Warto przypomnieć, że PSK wskazała wprost, z kim należy dążyć do nawiązania głębszych relacji. Były to: Francja, Niemcy, Włochy, Wielka Brytania, Hiszpania, kraje skandynawskie, Luksemburg, Ukraina, Rumunia, Czechy, USA, Rosja, Chiny. Spośród tych krajów pogłębiono kontakty jedynie z USA (poprzez podpisanie akcesu do programu Artemis) oraz z Ukrainą.

Warto przy tym wspomnieć, że Artemis Accords, choć podpisywane z National Aeronautics and Space Administration (NASA) jest tylko deklaracją i ciężko to zaakceptować jako współpracę dwustronną (jest wielu sygnatariuszy). Nasuwa się więc wniosek, wychodzący poza tę polemikę, że brakuje jasnej strategii w prowadzeniu dyplomacji ekonomicznej i współpracy międzynarodowej.

Zwiększenie udziału w innych inicjatywach międzynarodowych (EUMETSAT, ESO)

Wskaźnik ten jest niemożliwy do zmierzenia, a ewaluacja nie przedstawia propozycji, czy też danych, pozwalających na określenie poziomu zrealizowania tego wskaźnika.

Zainicjowanie udziału polskiego sektora kosmicznego w tzw. New Space

New Space definiowany jest przez POLSA za pomocą kryterium źródła pozyskiwania środków, co nie jest zgodne z ogólnym rozumieniem znaczenia New Space, które opiera się na zmianie podejścia do technologii i ryzyka. Także w PSK termin New Space definiowany jest poprzez zmianę podejścia do projektu od strony technicznej, a nie finansowej.

Polemizujemy również z ujęciem jakoby inwestor był klientem końcowym. W ekosystemie, każdym, nie tylko kosmicznym, inwestor jest inwestorem i nie musi być klientem.

Zapewnienie stałego, szybkiego i pewnego dostępu do danych satelitarnych

POLSA określiła to narzędzie jako „częściowo zrealizowane” wskazując również dwa projekty Sat4envi oraz CreoDIAS. Nie jest więc klarowane, dlaczego uznano cel za częściowo zrealizowany. Należy podkreślić, że projekty te nie budują stabilnego systemu. CreoDIAS jest projektem finansowanym poprzez ESA i nie jest więc jasna jego przyszłość. Sat4envi zapewnił wiele zmian i możliwości, jak choćby bezpośredni pobór danych satelitarnych, platformę e-learningową i szkolenia dla administracji publicznej. Niemniej brakuje ewaluacji tychże działań i ewentualnych zmian, które pomogłyby stworzyć system niezależny od zewnętrznych inwestycji i pozyskanych projektów. Ten dostęp zdaje się zapewniać Narodowy System Informacji Satelitarnej, chociaż udostępnia produkty, a więc informacje a nie dane. Dodatkowo, NSIS jest finansowany z Krajowego Programu Odbudowy i zasadnym jest pytanie jak zostanie utrzymane to dzieło po zakończeniu projektu?

Upowszechnianie wykorzystywania danych satelitarnych w administracji publicznej różnego szczebla

Na podstawie ewaluacji nie wiadomo czy cel ten został zrealizowany. Wykazane zostały m.in. działania mające na celu zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych w pracach administracji publicznej, jednak nie wskazano efektów tych działań.

Rozwój usług komercyjnych

Są podmioty odnotowujące sukcesy międzynarodowe (np. SATIM). Czy jednak usługi są komercjalizowane? Czy zamówienie przez POLSA i umieszczenie ich w wolnym dostępie na Geoportalu, czy NSIS jest tworzeniem usług komercyjnych? Ciężko odpowiedzieć twierdząco przy braku dokładniejszych informacji podanych przez autorów.

Zwiększony udział w programach międzynarodowych (UE, ESA, EUMETSAT, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy)

Cel ten nie został zrealizowany lub brak jest danych, które by pozwoliły na stwierdzenie, że jest inaczej. Jak w przypadku innych celi brakuje określenia jaki poziom był na wejściu, a jaki jest obecnie. Co więcej, brakuje odniesienia do wymienionych instytucji.

Budowa narodowego systemu satelitarnej obserwacji Ziemi

Cel ten został określony jako "częściowo zrealizowany", choć brakuje ku temu uzasadnienia. W przypadku konstrukcji statków kosmicznych do obserwacji Ziemi mogliśmy w ostatnich latach zaobserwować dwa działania: zakup dostępu i satelit obserwacji Ziemi (EO) od Airbus Francja oraz ogłoszenie umowy bilateralnej z ESA na realizację programu CAMILA. Przy czym należy zaznaczyć, że nie został jeszcze wyłoniony wykonawca konstelacji CAMILA, co znacząco utrudnia uznanie tego za działanie realizujące dany element PSK.

Budowa systemu świadomości sytuacyjnej w przestrzeni kosmicznej

Nie polemizujemy z poziomem realizacji.

Zapewnienie dostępności usług satelitarnych systemów łączności i nawigacji

W tym fragmencie „Ewaluacji...” trafnie został opisany proces utworzenia Competent PRS Authority (CPA). Niestety, nie zwrócono jasno uwagi, że wszystkie akcje zostały wykonane jeszcze przed przyjęciem PSK.

Rozwój technologii raketowych

PSK stwierdza, iż jest to kierunek interwencji i z „Ewaluacji...” wynika, że interwencja ta została podjęta w ramach ESA. Tymczasem warto zwrócić uwagę, że technologie te są rozwijane w Polsce również z innych źródeł jak np. Narodowe Centrum Badan i Rozwoju (NCBiR), których

nie należy pomijać. Warto też zwrócić uwagę na to, że autorzy dokumentu uznają osiągnięcie linii Karmana za cel działań, choć nie został on wyznaczony przez PSK.

Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości ESA (ESA Business Incubator Centre, w powiązaniu z Platformą Ambasadorów IAP)

PSPA zgadza się z POLSA co do realizacji tego kierunku interwencji.

Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych

W dokumencie POLSA nie zostały przedstawione dane umożliwiające uznanie powyższego za zrealizowany.

Dodatkowo PSK wskazuje, że Polska powinna bardziej aktywnie zaangażować się w tego typu inicjatywy [konkursy skierowane do młodych przedsiębiorców i innowatorów] na poziomie instytucjonalnym, a także finansowym, ponieważ cieszą się one dużym zainteresowaniem w naszym kraju. Tymczasem do dziś nie ma dedykowanego źródła finansowania tego typu działań, nie ma też transparentnej informacji, kiedy jakie inicjatywy będą mogły pozyskać takie finansowanie. Wsparcie instytucjonalne również jest niejasne – owszem można starać się o patronat MRiT, POLSA, ale to jest raczej wsparcie komunikacyjne. Czym jest więc wsparcie instytucjonalne?

Wprowadzanie ułatwień dla nauki i przedsiębiorców, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)

Nie polemizujemy z tezami przedstawionymi w “Ewaluacji...” w tym punkcie.

Zwiększenie poziomu prywatnych inwestycji

Według PSK, jednym z efektów realizacji działań wspierających w ramach tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju sektora kosmicznego w Polsce powinno być zwiększenie poziomu prywatnych inwestycji w sektorze kosmicznym w Polsce. Autorzy „Ewaluacji...” nie ocenili jednak poziomu tych inwestycji w momencie przyjęcia PSK oraz w momencie ewaluacji. Wskazali na różne działania, które zapewne zwiększyły poziom prywatnych inwestycji (np.: wchodzenie polskich spółek na giełdę). Jednocześnie nie wiadomo, czy było to spowodowane realizacją Polskiej Strategii Kosmicznej przez podmioty administracji publicznej.

Opracowanie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Obiektów Kosmicznych

Nie polemizujemy z tezami przedstawionymi w “Ewaluacji...” w tym punkcie. Polecamy lekturę [raportu po kontroli Najwyższej Izby Kontroli nr ewid. 120/2023/P/23/012/KGP](#) z kwietnia 2024 roku, który stanowi najdokładniejszy opis sytuacji.

Utworzenie nowych kierunków kształcenia wyższego

Nie polemizujemy z tezami przedstawionymi w „Ewaluacji...” w tym punkcie.

Rozwijanie programów staży i praktyk (polskie firmy, uczelnie, organizacje międzynarodowe)

Zwracamy uwagę, że Polska Strategia Kosmiczna wskazuje nie tylko możliwość realizacji stażu czy praktyk w ESA, ale w organizacjach międzynarodowych, których Polska jest członkiem. „Ewaluacja...” nie prezentuje danych dot. realizacji staży i praktyk w organizacjach tj. Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO), czy Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych (EUMETSAT). Należy również zwrócić uwagę, że od momentu przyjęcia PSK znacznie wzrósł udział i znaczenie agend Komisji Europejskiej, które również przyjmują polskich obywateli na staże i praktyki.

Wspieranie konkursów i projektów studenckich

Polska Strategia Kosmiczna określa, że zostaną „zintensyfikowane działania informacyjno-promocyjne” na temat konkursów. Jak widać z lektury ewaluacji, to się zadziało. PSK również określa „zostaną przeanalizowane istniejące możliwości ich (programów, konkursów i projektów studenckich i uczniowskich) finansowania z różnych źródeł”. Faktem jest, że osoby biorące udział w programach, konkursach i projektach rozwijających kompetencje nie mają jasnej ścieżki pozyskania finansowania, przez co nie można uznać wskazań PSK za spełnione. Niemniej „Ewaluacja...” do tego punktu się nie odnosi.

Zwiększenie udziału polskiego personelu w organizacjach międzynarodowych (UE, ESA, EUMETSAT, inne)

Autorzy nie przedstawili danych mogących pozwolić na określenie stopnia realizacji tego kierunku interwencji. POLSA przytoczyła jedynie zbiorcze zestawienie liczby Polaków w ESA oraz wykres przedstawiający liczbę polskich pracowników w strukturach całej Komisji Europejskiej. Zaprezentowane dane wykazujące poziom zatrudnienia Polaków w ESA nie wskazują, żeby polscy inżynierowie brali udział w wymianie pokoleniowej lub na znaczący wzrost zatrudnienia Polaków. Tym samym „Ewaluacja...” nie udowodniła, że cel został spełniony.

Podsumowanie

Lp.	Cel szczegółowy	Kierunek interwencji/narzędzia realizacji	Ocena POLSA	Ocena PSPA
1	Wzrost konkurencyjności polskiego sektora kosmicznego i zwiększenie jego udziału w obrotach europejskiego sektora kosmicznego	Zwiększenie udziału w programach opcjonalnych ESA (docelowo 150%–200% składki obowiązkowej)	Częściowo zrealizowane	Zgoda
2		Opracowanie i wdrożenie Krajowego Programu Kosmicznego	Niezrealizowane	Zgoda
3		Zwiększenie udziału w programach kosmicznych UE – Horyzont 2020, Copernicus, Galileo, SST, GovSatCom	Zrealizowane	Brak zgody
4		Określenie najbardziej obiecujących dla polskiego sektora kosmicznego obszarów technologicznych (istniejące kompetencje, nisze technologiczne, potencjał rozwojowy)	Zrealizowane	Brak zgody
5		Dążenie do podniesienia pozycji polskiego sektora kosmicznego z dostawcy elementów do dostawcy podsystemów satelitarnych	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
6		Rozwój współpracy dwustronnej	Zrealizowane	Brak zgody
7		Zwiększenie udziału w innych inicjatywach międzynarodowych (EUMETSAT, ESO)	Zrealizowane	Brak zgody
8		Zainicjowanie udziału polskiego sektora kosmicznego w tzw. New Space	Zrealizowane	Brak zgody

9		Zapewnienie stałego, szybkiego i pewnego dostępu do danych satelitarnych	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
10	Rozwój aplikacji satelitarnych wkład w budowę gospodarki cyfrowej	Upowszechnianie wykorzystywania danych satelitarnych w administracji publicznej różnego szczebla	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
11		Rozwój usług komercyjnych	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
12		Zwiększony udział w programach międzynarodowych (UE, ESA, EUMETSAT, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy)	Zrealizowane	Brak zgody
13	Rozbudowa zdolności w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa z wykorzystaniem technologii kosmicznych i technik satelitarnych	Budowa narodowego systemu satelitarnej obserwacji Ziemi	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
14		Budowa systemu świadomości sytuacyjnej w przestrzeni kosmicznej	Zrealizowane	Zgoda
15		Zapewnienie dostępności usług satelitarnych systemów łączności i nawigacji	Częściowo zrealizowane	Zgoda
16		Rozwój technologii raketowych	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
17	Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju sektora kosmicznego w Polsce	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości ESA (ESA Business Incubator Centre, w powiązaniu z Platformą Ambasadorów IAP)	Zrealizowane	Zgoda
18		Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych	Zrealizowane	Brak zgody
19		Wprowadzanie ułatwień dla nauki i	Częściowo zrealizowane	Zgoda

		przedsiębiorców, zwłaszcza dla MŚP		
20		Zwiększenie poziomu prywatnych inwestycji	Częściowo zrealizowane	Brak zgody
21		Opracowanie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Obiektów Kosmicznych	Niezrealizowane	Zgoda
22		Utworzenie nowych kierunków kształcenia wyższego	Zrealizowane	Zgoda
23	Budowa kadr dla potrzeb polskiego sektora kosmicznego	Rozwijanie programów staży i praktyk (polskie firmy, uczelnie, organizacje międzynarodowe)	Częściowo zrealizowane	Zgoda
24		Wspieranie konkursów i projektów studenckich	Zrealizowane	Brak zgody
25		Zwiększenie udziału polskiego personelu w organizacjach międzynarodowych (UE, ESA)	Zrealizowane	Brak zgody

Zakończenie

Autorzy polemiki, członkowie PSPA, pragną wyrazić podziękowania za dokonanie ewaluacji i zebranie tak szerokiego wachlarza działań w jednym miejscu. Pragniemy również zwrócić uwagę, że zdania, które padają w niniejszej polemice nie są wymierzone w jakąkolwiek osobę, czy też instytucje. Polemika wynika z faktu, iż ewaluacja nie została przeprowadzona przez podmiot niezależny, choć niewykluczone, że takowy przygotowałby materiał podobny. Jednocześnie temat i poruszane kwestie są niezwykle bliskie Stowarzyszeniu, co znajduje odzwierciedlenie we wcześniej publikowanych analizach PSPA.